

มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีใช้ภาษีสศุลกากรของประเทศญี่ปุ่น
ที่มีผลต่อการส่งออกของไทย และแนวทางแก้ไข

นายชัย เวทย์ ฤกษ์พิบูลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิเทศศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-974-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019409

i198.59880

**Japanese Non-tariff Barriers on Thai Exports and
Recommendation for Possible Solutions**

Mr. Chaiwate Reargpiboon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-974-9

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ชัชวาทย์ ฤกษ์พิบูลย์ : มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีใช้ภาษีศุลกากรของ
ประเทศญี่ปุ่นที่มีผลต่อการส่งออกของไทย และแนวทางแก้ไข (JAPANESE NON-TARIFF-
BARRIERS ON THAI EXPORTS AND RECOMMENDATION FOR POSSIBLE SOLUTIONS)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, 204 หน้า. ISBN 974-582-974-9

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่ามาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีใช้ภาษี
ศุลกากรของประเทศไทยมีผลกระทบต่อกฎหมาย, การส่งออกของประเทศไทยอย่างมาก เพราะญี่ปุ่นเป็น
ตลาดการส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย แต่มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีใช้ภาษีศุลกากร
ของประเทศไทย ทำให้การส่งออกของประเทศไทยไปประเทศญี่ปุ่นมีความยากลำบากขึ้น เพราะมาตรการ
กีดกันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีใช้ภาษีศุลกากรเป็นเรื่องยากแก่การควบคุม ไม่มีความโปร่งใส ไม่มี
ขอบเขตจำกัด และไม่อยู่ภายใต้หลักการค้าเสรีระหว่างประเทศ

มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีใช้ภาษีศุลกากรของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3
ประเภทคือ มาตรการที่เกิดจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่น มาตรการที่อยู่ในรูปกฎหมาย
เศรษฐกิจ และมาตรการที่พัฒนามาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจและกฎหมายเศรษฐกิจ

จากการศึกษาพบว่า มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีใช้ภาษีศุลกากรของประเทศไทย
ญี่ปุ่นที่มีผลกระทบต่อกฎหมาย, การส่งออกของไทย สามารถหาแนวทางแก้ไขได้ โดยนโยบายการเจรจา,
กฎหมาย และแนวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการร่วมลงทุนระหว่างนักลงทุนชาวไทยและนักลงทุนชาวญี่ปุ่น
ในประเทศไทย แล้วนักลงทุนชาวญี่ปุ่นจะพยายามนำสินค้าที่ร่วมลงทุนนั้นกลับเข้าไปในญี่ปุ่น เพื่อผลประโยชน์
จากการร่วมลงทุนเอง

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C170135 : MAJOR LAW

KEY WORD: JAPANESE/NON-TARIFF BARRIERS/THAI EXPORTS

CHAIWATE REARGPIBOON : JAPANESE NON-TARIFF-BARRIERS ON THAI EXPORTS
AND RECOMMENDATION FOR POSSIBLE SOLUTIONS. THESIS ADVISOR : ASSO.
PROF.SURAKIART SATHIRATHAI, Ph.D., 204 PP. ISBN 974-582-974-9

The objective of this research is to study the Japanese non-tariff barriers which have impacts on Thai exports. Japan is one of the most important trading partner of Thailand. Because of Japanese non-tariff barriers, Thai exports to Japan have a lot of problems of market access. Non-tariff barriers are non-transparent, hard to control, have no clear limitation and are not under international free trade rules.

Japanese non-tariff barriers can be categorized into three types; they are non-tariff barriers caused by Japanese economic structure, non-tariff barriers caused by domestic economic law and non-tariff barriers derived from both economic structure and domestic economic law.

The research findings are that Japanese non-tariff barriers which have impacts on Thai exports can be solved by bilateral and multilateral policies, economic law and economic policies. The most important solution is joint venture between Thai companies and Japanese investment corporations because the investment interest is the determining factor to drive Japanese importers to import the joint venture products back to Japan.

ภาควิชา..... นิติศาสตร์

สาขาวิชา..... นิติศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย ซึ่งได้สละเวลารับเป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และให้คำปรึกษาแนะนำ อันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการเขียน วิทยานิพนธ์ ตลอดจนกรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนแล้วเสร็จ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร บัจจุสานนท์ ที่ให้ความกรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำชี้แนะมาตลอด รวมทั้งท่านกรรมการทุกท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ ลีเมสกุล, อาจารย์ มานิตย์ วัชนะประพันธ์, อาจารย์รัชฎา จิวาลัย ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ผู้เขียนจน วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาและญาติพี่น้อง ของผู้เขียนที่ได้ให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้เขียนมาตั้งแต่ต้น

ผู้เขียนขอขอบคุณบรรดากัลยาณมิตรอันมี คุณนิวัฒน์ โทรวัฒนา, คุณ เออิชิโร คิมุระ, คุณบุญพิสิฐ ศรีหงส์ เป็นอาทิที่ให้ความช่วยเหลือ ร่วมมือ ทำให้อ ผู้เขียนอุตสาหกรรมวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งได้มีส่วนช่วยเหลือไม่ว่าโดยตรง หรือโดยอ้อมให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากปรากฏคุณค่าและประโยชน์ในทางวิชาการ อยู่บ้าง ผู้เขียนขอน้อมอุทิศคุณค่าเหล่านี้แด่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนคณาจารย์ทั้งหลายที่มีส่วนสนับสนุน และ เสริมสร้างความรู้อันเป็นรากฐาน แก่ผู้เขียน

นายชัย เวทย์ ฤกษ์พิบูลย์

คำอธิบายคำย่อ

GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
NTB	Non-tariff-Barriers
VER	Voluntary Export Restraint

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
คำอธิบายคำย่อ.....	ช
บทนำ.....	1
บทที่	
1 มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีใช้ภาษีศุลกากร.....	14
ลัทธิกีดกันทางการค้า (Trade Protectionism).....	14
ลัทธิพาณิชย์นิยม.....	14
ลัทธิเสรีนิยม.....	21
มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีศุลกากร.....	28
ประเภทที่ 1 มาตรการทางการค้า.....	28
ประเภทที่ 2 มาตรการที่กำหนดขึ้นตามปัญหาที่อาจจะไม่เกี่ยวข้อง กับด้านนโยบายการค้าโดยตรง.....	30
ประเภทที่ 3 มาตรการที่ดำเนินต่อเนื่องกันโดยมีจุดมุ่งหมายน้อยมาก หรือไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ แต่มีผล กระจาย (spillover effects) ไปถึงการการค้าด้วย.....	31
ลักษณะของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีศุลกากร.....	32
ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของลัทธิกีดกันทางการค้า.....	38
ผลของมาตรการกีดกันทางการค้าโดยมาตรการที่มีใช้ภาษีศุลกากร.....	48
ผลทางด้านผู้บริโภค.....	48
ผลทางด้านการผลิต.....	48
ผลทางด้านการค้า.....	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2	หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ ที่มีใช้ภายในศุลกากร.....52
1.	หลักความโปร่งใส (Transparency).....55
2.	หลักการห้ามจำกัดจำนวนใน GATT.....56
	มาตรา 11(1).....56
	มาตรา 13(1).....57
	ข้อยกเว้น.....57
	มาตรา 11(2).....57
	มาตรา 13(2).....59
	มาตรา 19.....59
	มาตรา 20.....60
	สัญญาการจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ (Voluntary Export Restraint Agreement) VERA หรือ VER).....60
	(1) ข้อตกลงทางการค้ามันสำปะหลังของประเทศต่าง ๆ กับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป.....61
	(2) ข้อตกลงเรื่องเส้นใย (Multi-Fibre Arrangement).....62
3.	แนวคิดเกี่ยวกับหลักความเสมอภาค.....63
	ตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้มาตรการ NTB ของประเทศต่าง ๆ.....64
	(1) สหรัฐอเมริกา.....64
	* (2) กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป.....72
	การจำกัดปริมาณการส่งออกโดยสมัครใจ.....74
	ข้อกำหนดปริมาณการส่งออกโดยสมัครใจ.....75
	นโยบายเกษตรกรรมร่วม.....75
	นโยบายอุดหนุนการเกษตร.....76

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	โครงสร้าง เศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศของญี่ปุ่น.....82
	ประวัติศาสตร์การปรับตัวทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น :
	ช่วงทศวรรษ 2513 และ 2523.....83
	ภาคการค้าระหว่างประเทศของประเทศญี่ปุ่น.....88
	โครงสร้างความต้องการภายในประเทศ.....90
	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางการค้าของญี่ปุ่น.....95
	ผลกระทบของ Plaza Accord ต่อญี่ปุ่น.....96
	กลยุทธ์ทางการค้าของประเทศญี่ปุ่น.....99
	ญี่ปุ่นมีแนวโน้มมาใช้ไทยเป็นฐานผลิตเพื่อการส่งออก.....101
	ความเคลื่อนไหวทางการค้าของประเทศญี่ปุ่นด้านนโยบาย.....103
4	มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีใช้ภาษีศุลกากร
	ของประเทศไทยที่มีผลต่อการส่งออกของไทย.....106
4.1	มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีใช้ภาษีศุลกากร
	ของประเทศไทยที่มาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจ.....106
4.1.1	ลักษณะของผู้บริโภคชาวญี่ปุ่น.....106
4.1.2	ลักษณะกลไกตลาดญี่ปุ่น.....108
4.1.2.1	ความรู้เกี่ยวกับการนำเข้าของสินค้า.....108
4.1.2.2	พิธีการทางศุลกากร.....112
4.1.3	ระบบการจัดจำหน่ายสินค้าในตลาดญี่ปุ่น.....115
	ลักษณะหรือสภาพของตลาดญี่ปุ่น.....116
4.1.3.1	ระบบการจัดจำหน่ายแบบเปิด.....121
4.1.3.2	ระบบการจัดจำหน่ายแบบค่อนข้างจำกัด.....122
4.1.3.3	ระบบการจัดจำหน่ายโดยตรง.....124

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.1.4	บริษัทการค้าระหว่างประเทศของญี่ปุ่น.....125
	ลักษณะหรือสภาพของบริษัทการค้าระหว่างประเทศ.....127
4.2	มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศของประเทศญี่ปุ่น ที่อยู่ในรูปกฎหมายเศรษฐกิจ.....131
4.2.1	กฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราและการค้าต่างประเทศ (Foreign Exchange Controls and Foreign Trade Law).....131
4.2.2	กฎหมายตอบโต้การอุดหนุน (Countervailing Duty Law).....133
4.2.3	กฎหมายต่อต้านการทุ่มตลาด (Anti-Dumping Law).....135
4.2.4	กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการฉุกเฉินสำหรับการนำเข้า ซึ่งสินค้าบางชนิด (Law Concerning Emergency Action on Import of particular Products).....137
4.2.5	กฎหมายสุขอนามัยอาหาร (Food Sanitation Law).....138
4.2.6	กฎหมายควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและอื่น ๆ.....140
4.3	มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศที่มีใช้ภายใต้ศุลกากรของ ประเทศญี่ปุ่น ที่พัฒนามาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจและกฎหมาย เศรษฐกิจ.....141
4.3.1	รัฐบาลญี่ปุ่นยังมีข้อจำกัด (Restriction) การนำเข้าสินค้า บางอย่างของไทยเข้า.....141
4.3.2	การส่งสินค้าบางอย่างมีอุปสรรคทางปฏิบัติการค้าที่เรียกว่า Restrictive Business Practice.....145
4.3.3	ผู้ซื้อญี่ปุ่นมักจะพยายามกดราคาสินค้าที่ซื้อจากไทย.....145
4.3.4	สินค้าบางอย่างประสบปัญหาด้านคุณภาพต่ำและประสบกับระเบียบ เกี่ยวกับด่านป้องกันโรค และตรวจสอบด้านสาธารณสุข.....147

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.3.5 การค้าโดยรัฐบาลญี่ปุ่น.....	149
4.3.6 เหตุผลทางการเมือง.....	149
สรุปปัญหาของสินค้าไทยที่ส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น.....	150
5 แนวทางแก้ไขปัญหามาตรการ NTB ของญี่ปุ่นที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกไทย.....	161
แนวทางที่ประเทศไทยได้ดำเนินการไปแล้ว.....	161
1. การเจรจาแบบ Bilateral.....	162
2. การเจรจาแบบ Multilateral.....	162
ประวัติของกลุ่ม CAIRNS.....	162
ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APEC).....	170
กรณีไทยรวมกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียน.....	172
3. การเจรจาแบบรวมกลุ่มกันของ เอกชนผู้ส่งออก.....	173
แนวทางที่น่าสนใจ.....	176
1. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ผลิตสินค้าในญี่ปุ่น.....	176
2. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ค้าส่งของญี่ปุ่น.....	177
3. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ค้าปลีก.....	178
4. การใช้ตัวแทนนำเข้าเป็นผู้จัดจำหน่าย.....	178
5. การใช้บริษัทการค้าญี่ปุ่นเป็นผู้จัดจำหน่าย.....	179
6. การร่วมทุนกับนักธุรกิจญี่ปุ่น.....	182
7. ตั้งบริษัทขายในประเทศญี่ปุ่น.....	184
8. การศึกษาวิธีการส่งออก ตลาด และระบบการจัดจำหน่าย สินค้าของญี่ปุ่น.....	185
9. การพัฒนามาตรฐานสินค้าของไทย.....	188
10. การเจรจาช่องทางตลาดอื่น.....	189

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	190
บรรณานุกรม.....	197
ประวัติผู้เขียน.....	204